

Zaštita i sigurnost informacijskih sustava

Provjera sigurnosti

prof. dr. sc. Krešimir Fertalj

Sveučilište u Zagrebu Fakultet elektrotehnike i računarstva

Creative Commons

- slobodno smijete:
  - dijeliti umnožavati, distribuirati i javnosti priopćavati djelo
  - remiksirati prerađivati djelo
- pod sljedećim uvjetima:
  - imenovanje. Morate priznati i označiti autorstvo djela na način kako je specificirao autor ili davatelj licence (ali ne način koji bi sugerirao da Vi ili Vaše korištenje njegova djela imate njegovu izravnu podršku).
  - nekomercijalno. Ovo djelo ne smijete koristiti u komercijalne svrhe.
  - dijeli pod istim uvjetima. Ako ovo djelo izmijenite, preoblikujete ili stvarate koristeći ga, preradu možete distribuirati samo pod licencom koja je ista ili slična ovoj.

U slučaju daljnjeg korištenja ili distribuiranja morate drugima jasno dati do znanja licencne uvjete ovog djela. Najbolji način da to učinite je linkom na ovu internetsku stranicu.

Od svakog od gornjih uvjeta moguće je odstupiti, ako dobijete dopuštenje nositelja autorskog prava.

Ništa u ovoj licenci ne narušava ili ograničava autorova moralna prava.

Tekst licencije preuzet je s http://creativecommons.org/.

Provjera sigurnosti

Security Testing

Provjera ispravnosti softvera (općenito)

- Testiranje programa, provjeravanje programa, ispitivanje programa
  - otkrivanje pogrešaka odnosno nedostataka unutar programa
  - uspješnost testa razmjerna je broju pronađenih pogrešaka
- Prema svrsi testiranja
  - Verifikacija ovjera ispravnosti (dobra provedba)
  - Validacija potvrda valjanosti (pravi, prihvatljiv proizvod)
- Prema objektu provjere
  - Strukturalno (white-box testing) izvorni kod
  - Funkcionalno (black-box) kompilat
- Prema načinu provjere
  - statička analiza bez pokretanja, izvorni kod ili .NET MSIL, Java Bytecode
  - dinamička analiza pokretanjem, što ne isključuje izvorni kod

Ključni pojmovi

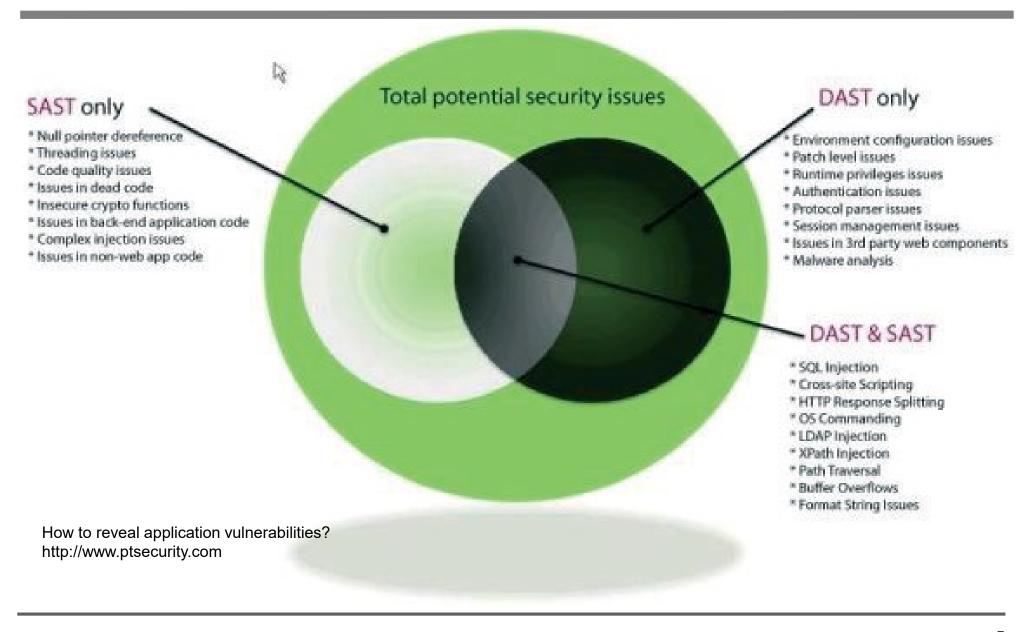
- [,,normalan"] Test provjerava je li neki aspekt softvera ispravan
- Test sigurnosti nastoji dokazati da neki dio ne radi kako treba
- Pogreška (error) propust programera, npr. radi nerazumijevanja
  - dovodi do jednog ili više kvarova
  - razlikujemo u odnosu na "pogrešku" koja znači neželjeno stanje, tj. kvar
- Kvar (fault), defekt (defect), neformalno bug neispravan dio koda
  - npr. pogrešna pretpostavka da se polje indeksira od 1 umjesto 0 izaziva kvar pristupa elementu polja
- Zastoj u radu (failure) stanje izazvano jednim ili više kvarova
  - npr. prestanak rada sustava zbog kvara "buffer overrun"
- Ispravak (Fix) stanje popravka

Postupci provjere sigurnosti aplikacija

- Nadzor ("Technical Reviews", "Code Reviews", "Inspections", ...)
  - testiranje nastoji izazvati zastoj, nadzor traži neispravnost
- Static Application Security Testing (SAST) # white-box statička
  - koja ne zahtijeva izvršenje
  - pristup izvornom kodu na klijentu i na serveru
- Dynamic Application Security Testing (DAST) # black-box dinamička
  - zahtijeva izvršenje
  - nema pristup izvornom kodu i pogonskoj okolini na serveru
- Interactive Application Security Testing (IAST) # white-box dinamička
  - dinamička s pristupom izvornom kodu i pogonskoj okolini na serveru
- Analiza izvornog koda statička ili dinamička s pristupom čitavom kodu

How to reveal application vulnerabilities?

Nadzor

Security Review, Code Reviews, Inspection

Revizija, recenzija (peer review)

Varijante

 $\qquad \qquad \bigcirc$

- Inspekcija (inspection)
- Timski pregled (team review)
- Prohod (walkthrough)

Koristi

- nalaženje defekata ranije u životnom ciklusu do 80% prije testiranja
- nalaženje defekata s manje napora nego testiranjem
  - IBM pregled 3.5 h/defekt, test 15-25 h/defekt
- nalaženje drugačijih defekata nego testiranjem problemi dizajna i zahtjeva
- poduka razvojnika da ne ponavljaju iste pogreške

Inspekcija

Formalni proces

- Temeljita pokrivenost odvojenim ulogama
  - Moderator vodi sastanak, prati probleme
  - Čitalac parafrazira (prepričava) kod, nije autor
  - Zapisničar evidentira defekte
  - Autor osigurava kontekst koda, objašnjava, popravlja nakon pregleda
- Kontrolne liste za specifične ciljeve
- Prikupljanje podataka za praćenje pogrešaka
- Određivanje potrebe za narednim inspekcijama
- Opsežna dokumentacija učinkovitosti
  - 16-20 defekt/kLOC inspekcije naspram 3 defekt/kLOC prohoda

Proces inspekcije

Planiranje

- autor inicira, moderator ekipira, skupa pripreme inspekcijski paket
- Priprema
  - recenzenti pregledavaju, koriste kontrolne liste i analitičke alate, označavaju defekte
- Sastanak
  - čitalac prepričava, recenzenti komentiraju i zapitkuju, zapisničar evidentira
  - tim zaključuje procjenu koda
- Prerada
  - autor popravlja
- Kontrola (follow-up)
  - moderator verificira korektnost promjena, autor prijavljuje kod (chek-in)

Varijante

- Timski pregled
  - Timski pregled ("lagana" inspekcija)
  - Osobe: moderator, recenzenti (koji nisu autori koda)
  - Moduli ili manji skupovi klasa
  - 1-2 sata, < 1 kLOC
- Prohod (walkthrough)
  - Autor vodi sastanak i objašnjava kod
  - Manje formalan proces
  - Nedefiniran proces
  - Nema kontrolnih lista ili metrike

Drugi postupci

- Programiranje u paru
  - Vodič (driver) i promatrač (observer, navigator)
  - Zamjena uloga ali i partnera
- Peer deskcheck
  - Samo jedan recenzent uz autora
  - neformalna recenzija
  - može uključiti kontrolne liste i druge postupke
- Pass around (kružno dodavanje?)
  - višestruki, istodobni *Peer deskcheck*
  - više recenzenata (istog koda)

Statička provjera

Static Analysis

Statička analiza

- SAST (Quick and Dirty)
  - Analiza koda bez izvršavanja
  - Obuhvaća sve osim testiranja
  - Korištenje analizatora koda
  - Može biti dio revizije koda
- Ograničenja: pogrešno otkrivanje i pogrešno neprepoznavanje
  - False Positives nepostojeći bugovi, nemoć pri složenom kodu ili vanjskom
  - False Negatives neprepoznavanje bugova, složenost koda, slabost pravila

Vrste statičke analize

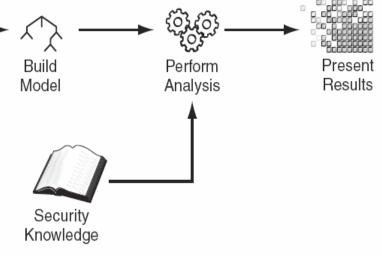
- Provjera tipova (Type checking) dio programskog jezika
  - pr. int i = "abc";
- Provjera stila (Style checking) dobre prakse
  - Pravila praznine/proredi, nazivlje, komentari, ...
- Razumijevanje programa (Program understanding) zaključivanje značenja
  - Sva korištenja metode, nalaz deklaracije globalnih varijabli, ...
- Provjera svojstava (Property checking) osiguranje da nema lošeg ponašanja
  - Npr. curenje memorije : if (malloc() == NULL)
- Verifikacija programa (Program verification) osiguranje ispravnog ponašanja
  - Npr. free(mem);
- Traženje pogrešaka (Bug finding) otkrivanje mogućih pogrešaka
  - Obrasci bugova

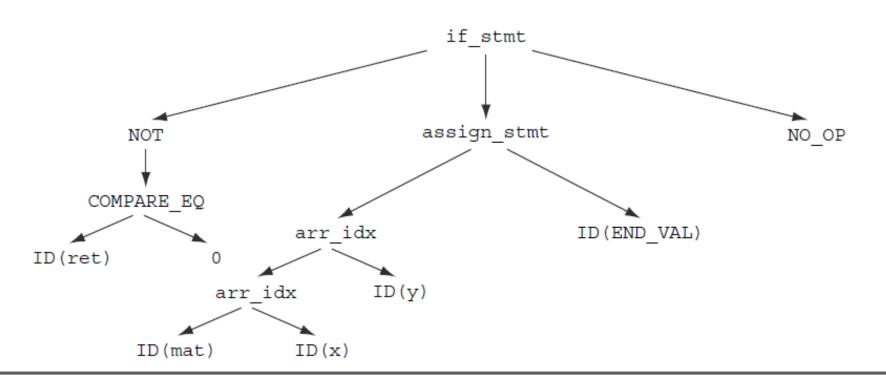
Mehanizmi statičke analize

Source stropCode but Build Perform

Parser, Model Builder, Analysis Engine

- Parser za svaki programski jezik
  - generira Abstract Syntax Tree (AST)

Tehnike analize

- Leksička analiza (Lexical Analysis) i parsiranje
  - Primjer, programski odsječak
  - Pripadni slijed simbola (tokena)

```
if (ret) // probably true
  mat[x][y] = END_VAL;
```

```
IF LPAREN ID(ret) RPAREN ID(mat) LBRACKET ID(x) RBRACKET LBRACKET ID(y) RBRACKET EQUAL ID(END VAL) SEMI
```

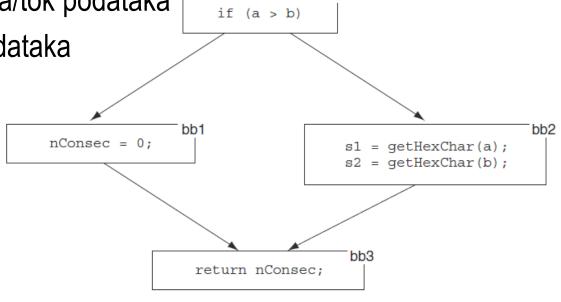
Izdvojen sintaksnim pravilima, parsiran prema produkcijama gramatike

```
stmt := if_stmt | assign_stmt
if_stmt := IF LPAREN expr RPAREN stmt
expr := lval
assign_stmt := lval EQUAL expr SEMI
lval = ID | arr_access
arr_access := ID arr_index+
arr_idx := LBRACKET expr RBRACKET
```

Tehnike analize (2)

- Analiza toka podataka (Data Flow Analysis)
  - Prikupljanje informacija o kolanju podataka pri izvršenju programa dok je zaustavljen.
  - Semantička analiza na temelju AST i tablice simbola
  - Osnovni blok slijed naredbi koji se ne zaustavlja ili grana osim na kraju
  - Control Flow Analysis kontrola/tok podataka
  - Control Flow Path putanja podataka

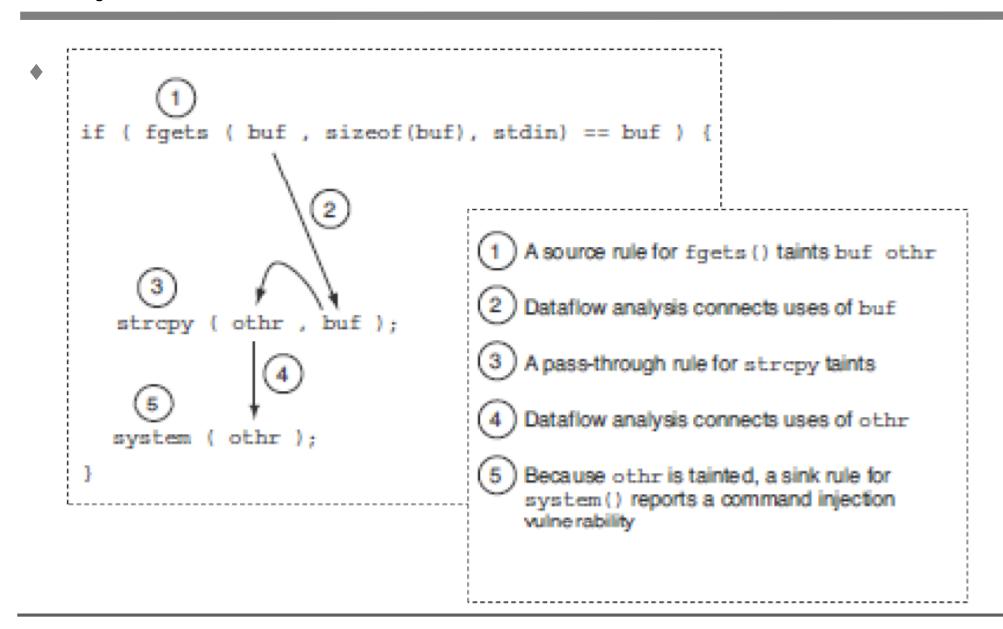
- Graf kontrole toka
  - Control Flow Graph (CFG)
  - Primjer: graf s 4 osnovna bloka

Tehnike analize (3)

- Analiza "mrlja" (Taint Analysis)
  - Identifikacija varijabli uprljanih korisničkim unosom
  - Praćenje njihove propagacije prema moguće ranjivim funkcijama (sink)
  - Ako nisu dezinficirane prije odvoda ranjivost
- Pravila propagacije mrlja
  - Pravila izvora (source rules) unos podataka
    - Naredbe read(), getenv(), getpass(), gets().
  - Pravila slivnika (sink rules) lokacije koje ne bi smjele primiti prljave podatke
    - Primjer, Java Statement.executeQuery(), C strcpy()
  - Pravila propuštanja (pass-through)
    - Ako je string zaprljan i trim(string) će biti zaprljan
  - Pravila čišćenja (cleanse rules) validacija unosa
  - Pravila početka (entry-point rule) slično izvoru, npr. main(...)

Primjer statičke analize

Prednosti i nedostaci statičke analize

Prednosti

- Potpuna pokrivenost koda (code coverage) u teoriji
- Potencijal potvrde izostanka čitavih klasa bugova
- Hvata bugove različite u odnosu na dinamičku analizu

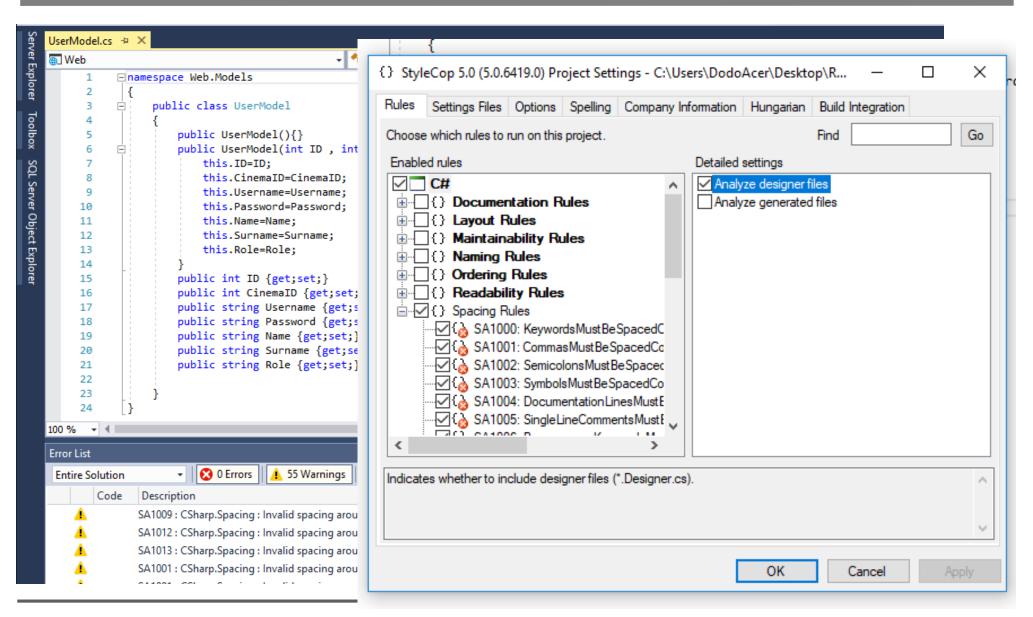
Slabosti

- Visok postotak pogrešnog otkrivanja
- Teško oblikovanje testa
- Složenost izgradnje (alata) "parser za svaki jezik"
  - nedovoljno kada se koriste dodatni okviri ili biblioteke
- Neimanje cjelokupnog izvornog koda u praksi (OS, shared libraries, DLLs, ...)

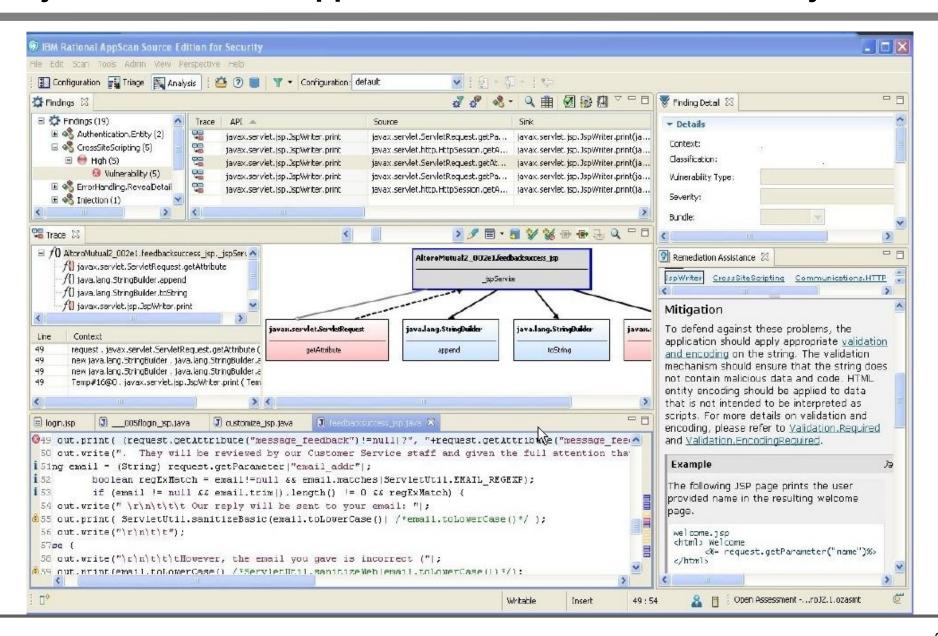
Alati za statičku analizu

- https://www.owasp.org/index.php/Source_Code_Analysis_Tools
- StyleCop https://github.com/StyleCop/StyleCop C#
- CodeSmart http://www.axtools.com/ C#, C++, VB.NET
- NDepend http://www.ndepend.com/ C#, jDepend za Javu
- VS Code Analysis (FxCop, Roslyn analyzers) C#, C/C++, ...
- PMD Java, C, C++, C#, Groovy, PHP, Ruby, Fortran, JavaScript, PLSQL, ...
- Fortify Source Code Analyzer 25 jezika
- Checkstyle Java
- Klocwork K7 Suite Java
- FindBugs, Find Security Bugs Java
- Coverity Prevent C#, clang, gcc

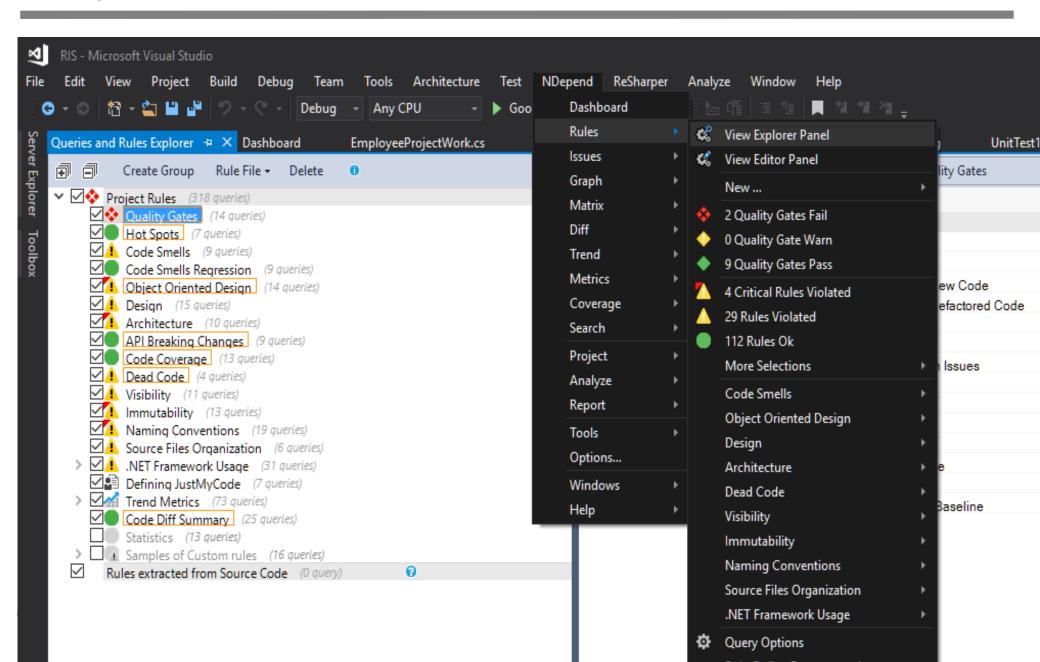
Primjer: StyleCop

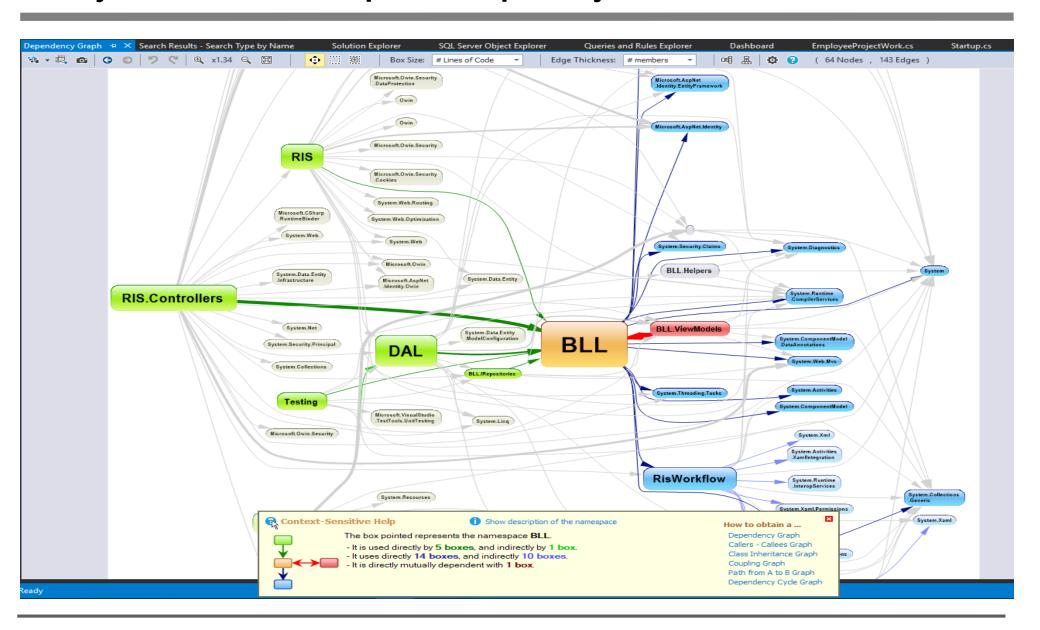
Primjer: IBM Rational Appscan Source Edition for Security

Primjer: NDepend

Primjer: zavisnost komponenti aplikacije

Dinamička provjera

Dynamic Analysis
Fuzzing
Penetration Testing

Fuzzing - "pročešljavanje" (eng. fuzz = dlačica)

- DAST (The Good, the Bad and the Ugly)
  - ubrizgavanje kvara u aplikaciju (fuzzing, fuzz testing)
  - slanje neispravnih, neočekivanih ili nasumičnih podataka ulazu programa
  - slično regresiji, samo s lošim podacima
  - "češljanje" aplikacija, protokola, datoteka

Prednosti:

jednostavnost, nezavisnost o platformi, jeziku

Nedostaci:

- primjena na uzak skup povredivosti, pr. Buffer overflows, Integer overflows,...
- složena primjena na tehnologije (Web 2.0, JSON, Flash, HTML 5.0, Jscript)
- relativno dugo trajanje (permutiranja uzoraka neispravnih podataka)

Postupci

- Glupo = Dumb (mutational) fuzzing
  - dovoljno manje znanja o cilju i alatima
  - pseudoslučajne anomalije ispravnih podataka
  - posljedica
    - potrebno više analize
    - redundancija nalaza
- Pametno = Smart (generational) fuzzing
  - podaci generirani na temelju modela
  - zahtijeva dubinsko poznavanje cilja i specijaliziranih alata
  - smišljene anomalije poznavanjem formata, standarda, ... (PDF, RFC)
  - posljedica
    - manja potreba za analizom
    - manje dupliciranje nalaza

```
Standard HTTP GET request

GET /index.html HTTP/1.1

Anomalous requests

AAAAAA...AAAA /index.html
HTTP/1.1

GET //////index.html HTTP/1.1

GET %n%n%n%n%n.html HTTP/1.1

GET /AAAAAAAAAAAAAAA.html HTTP/1.1

GET /index.html
HTTTTTTTTTTTTTTTP/1.1

GET /index.html
HTTP/1.1.1.1.1.1.1.1
```

Alati za dinamičku analizu

- https://www.owasp.org/index.php/Category:Vulnerability_Scanning_Tools
- CERT Basic Fuzzing Framework (BFF) i Failure Observation Engine (FOE)
  - Otvoreni kod https://github.com/CERTCC/certfuzz
- Peach Fuzzer automated security testing platform
- WebScarab analiza aplikacija koje koriste HTTP/HTTPS, intercepting proxy
- Burp web aplikacije, buffer overflow, CSS, SQL injection, ...
- Fuddly fuzzing and data manipulation framework (for GNU/Linux)
- Hongfuzz general fuzzer
- Profileri, ...

Penetracijsko testiranje (Pen Test), etičko hakiranje

- procjena sigurnosti sustava ili mreže simuliranjem zlonamjernog napada
- osoba, ekipa, poželjno vanjski konzultanti
- pismena dozvola vlasnika (provedbe nezakonitih aktivnosti)

Svrha

- Potvrda funkcionalnosti sigurnosnih kontrola
- Pravovremeno uočavanje sigurnosnih propusta
- Prevencija sigurnosnih incidenata
- Opravdavanje investicije
- Ispunjavanje regulatornih zahtjeva

Pristup penetracijskom testiranju

- Vrste provjere prema raspoloživosti informacija
  - bez dostupnih informacija (eng. black-box test) kao pravi napad
  - sa svim informacijama (eng. white-box test) najgori slučaj, kad napadač sve zna, ili simulacija napada od strane unutrašnjeg napadača
  - s djelomično dostupnim informacijama (eng. gray-box test) hibrid
- Kriterij početne točke testa
  - Vanjski s udaljene lokacije (Interneta) prema javno dostupnim sustavima
  - Unutrašnji s intraneta, simulacija incidenta neovlaštenog pristupa unutrašnjoj mrežnoj infrastrukturi
- Ostali kriteriji
  - Opseg, prikrivenost, tehnike, agresivnost

Izvođenje penetracijskog testa

- Istraživanje (eng. reconnaissance), izviđanje
  - ispitivač pokušava prikupiti što više informacija.
  - pasivno javno dostupne informacije (npr. podaci s društvenih mreža, Google)
  - aktivno istraživački alati (npr. nslookup), da bi se odredili određeni parametri
- Skeniranje (eng. scanning)
  - ispitivač skenira otvorene portove (port scanning) korištenjem alata (npr. Nmap)
  - cilj enumeracija servisa, verzije enumeriranih servisa i OS (OS and service fingerprinting).
  - skeniranje ranjivosti (vulnerability scanning), automatiziranim alatima (npr. OpenVAS)
- Dobivanje pristupa (eng. obtaining access)
  - iskorištavanje ranjivosti, ručno ili alatom (npr. Metasploit),
  - ovisno o dogovoru s vlasnikom, neke ranjivosti se neće iskorištavati (npr. rušenje poslužitelja)
- Zadržavanje pristupa (eng. maintaining access)
  - ispitivač instalira zloćudne backdoor i rootkit programe za daljnji pristup sustavu
  - ova i naredna faza se u praksi najčešće ne provode ali predstavljaju scenarij realnog napada
- Brisanje tragova (eng. erasing evidence)
  - ispitivač pokušava izbrisati dnevničke zapise koji bi ukazivali na njihov neovlašteni pristup

Alat	Osnovna funkcionalnost	Faza
Harvester	Istraživanje javno dostupnih informacija korištenjem tražilica, društvenih mreža itd.	Istraživanje
Nmap	Istraživanje mreže i skeniranje portova.	Skeniranje
QualysGuard (Network)	Mrežno skeniranje poznatih ranjivosti.	Skeniranje
QualysGuard (WAS)	Skeniranje ranjivosti web aplikacija.	Skeniranje
ASPauditor	Identifikacija ranjivih i loše konfiguriranih ASP.NET poslužitelja.	Skeniranje
Nikto	Skeniranje web poslužitelja na razne propuste, kao što opasne datoteke itd.	Skeniranje
ZAP	Multifunkcionalni alat za penetracijsko testiranje web aplikacija.	Skeniranje
Sqlmap	Otkrivanje i iskorištavanje ranjivosti SQL umetanja.	Provođenje napada
Metasploit	Multifunkcionalna platforma za iskorištavanje ranjivosti.	Provođenje napada
HTTP DoS	Uskraćivanje usluge na aplikacijskom sloju.	Provođenje napada
Hydra	Udaljeno probijanje lozinki.	Provođenje napada
Wireshark	Snimanje i analiza mrežnog prometa.	Provođenje napada

Primjer: Nmap i QualysGuard

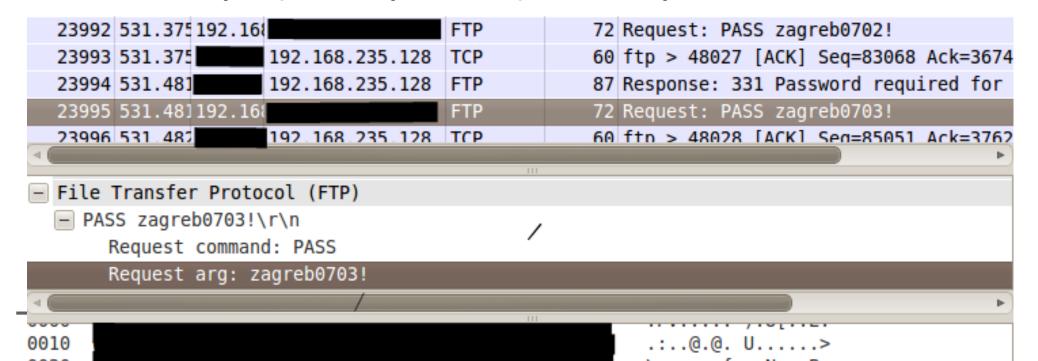
```
root@bt:~# nmap -sS -sV 22.22.22.22
Host is up (0.0027s latency).
Not shown: 992 filtered ports
PORT
            STATE
                     SERVICE
                                         VERSION
21/tcp open ftp
                                         Microsoft ftpd
25/tcp open
                     smtp?
80/tcp open
                                         Microsoft IIS httpd 6.0
                     http
                                         Microsoft Windows 2003 POP3 Service1.0
110/tcp open
                     pop3
443/tcp
                     ssl/http
                                         Microsoft IIS httpd 6.0
            open
3389/tcp open
                      microsoft-rdp Microsoft Terminal Service
Summary of Vulnerabilities
Vulnerabilities Total
                                 Security Risk (Avg)
                                                                5.0
by Severity
            Confirmed
                         Potential
                                    Information Gathered
                            0
                                                  Microsoft Windows Remote Desktop Protocol Remote Code Execution
                0
                            0
                0
                            n
                                          OID:
                                                             90783
                0
                            0
                                                             Windows
                                          Category:
                2
Total
                            0
                                          CVE ID:
                                                             CVE-2012-0002, CVE-2012-0152
5 Biggest Categories
               Confirmed
                          Potential
                                          Vendor Reference:
                                                             MS12-020
                   0
Information gathering
                                          Bugtrag ID:
TCP/IP
                   0
Windows
                                          Service Modified:
                                                             03/29/2012
Web server
                   0
                             0
CGI
                   0
                                          User Modified:
                   2
                             0
Total
```

Primjer: Hydra, Wireshark

Napad rječnikom alatom Hydra

```
[STATUS] 446.66 tries/min, 187152 tries in 06:59h, 0 todo in 00:01h [STATUS] attack finished for 22.22.22.22 (waiting for children to finish) 1 of 1 target successfuly completed, 0 valid passwords found Hydra (http://www.thc.org/thc-hydra) finished at 2012-06-10 17:20:30
```

Autentifikacijski podaci tijekom napada snimljeni alatom Wireshark

Primjer: Metasploit

```
msf > use auxiliary/dos/windows/rdp/ms12 020 maxchannelids
msf auxiliary(ms12 020 maxchannelids) > show options
Module options (auxiliary/dos/windows/rdp/ms12 020 maxchannelids):
     Name Current Setting Required Description
                                                              The target address
     RHOST
                                               yes
               3389
     RPORT
                                              yes The target port
msf auxiliary(ms12 020 maxchannelids) > set RHOST 11.11.11.11
RHOST => 11.11.11.11
msf auxiliary(ms12 020 maxchannelids) > exploit
[*] 11.11.11.11:3389 - Sending MS12-020 Microsoft Remote Desktop Use-After-
Free DoS
[*] 11.11.11.11:3389 - 210 bytes sent
                                                            A problem has been detected and Windows has been shut down to prevent damage
      11.11.11.11:3389 - Checking RDP
                                                            to your computer.
     11.11.11.11:3389 seems down
                                                            If this is the first time you've seen this Stop error screen,
restart your computer. If this screen appears again, follow
                                                             these stéps:
                                                            Check to be sure you have adequate disk space. If a driver is
identified in the Stop message, disable the driver or check
with the manufacturer for driver updates. Try changing video
                                                            adapters.
                                                            Check with your hardware vendor for any BIOS updates. Disable
BIOS memory options such as caching or shadowing. If you need
                                                            to use Safe Mode to remove or disable components, restart your computer, press F8 to select Advanced Startup Options, and then select Safe Mode.
                                                            Technical information:
                                                             *** STOP: 0x0000008E (0xC0000005,0x8DA6F987,0x931778F0,0x00000000)
                                                                  termdd.sys - Address 8DA6F987 base at 8DA6E000, DateStamp 4ce7a116
                                                            Collecting data for crash dump ...
Initializing disk for crash dump ...
```

Alati za penetracijsko testiranje i detekciju upada

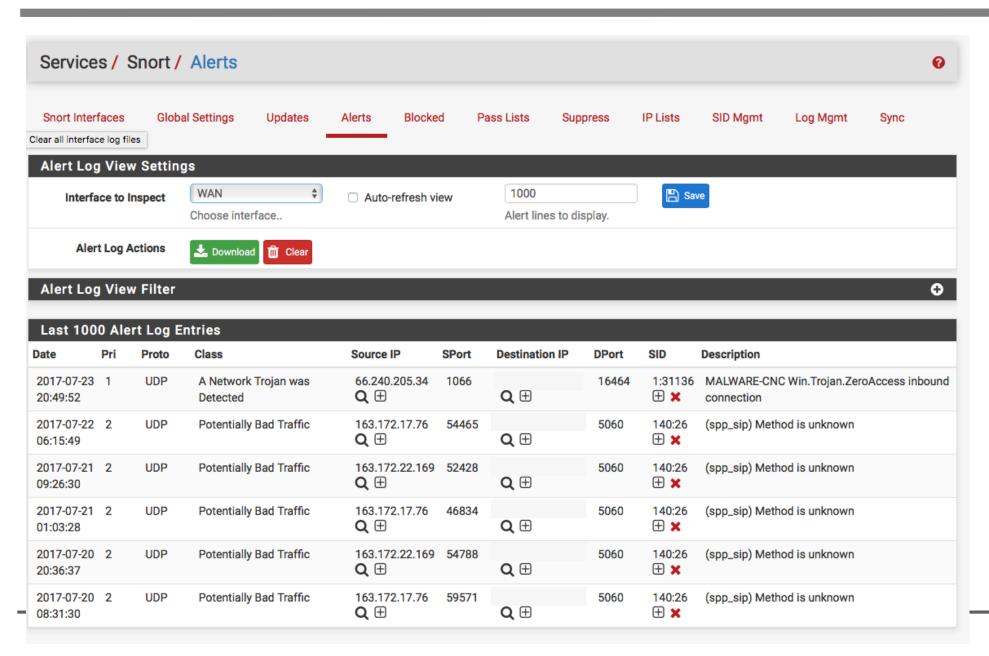
Pentest

- https://www.owasp.org/index.php/Category:Penetration_Testing_Tools
- Aircrack-ng WIFI skaner otvoreni kod
- Burp Suite skaner web ranjivosti
- Cain & Abel "password recovery tool" packet sniffer, password cracker, ...
- Ettercap suite for man in the middle attacks otvoreni kod
- John The Ripper password cracker
- Nessus skener ranjivosti free trial
- Kismet mrežni detektor, packet sniffer, IDS freeware
- Zed Attack Proxy (**ZAP**) web application security scanner Apache 2 License

ID/PS

- https://www.comparitech.com/net-admin/network-intrusion-detection-tools/
- Snort, OSSEC, ..., Solarwinds Log and Event Manager, ...

Primjer: Snort

Reference

- OWASP Category: Vulnerability Scanning Tools
- OWASP Code Review Guide
- OWASP Testing Guide
- Još alata ...
  - http://sectools.org/
  - https://www.owasp.org/index.php/Appendix_A:_Testing_Tools
  - Software Security Assessment Tools Review, 2009